

Homenatge a Manuel Blancafort —125è aniversari

Concert Extraordinari

Divendres, 27 de gener de 2023 – 20 h
Petit Palau

Producció:

Amb el suport de:

Membre de:

Programa

Quartet Gerhard

Lluís Castán, violí

Judit Bardolet, violí

Miquel Jordà, viola

Jesús Miralles, violoncel

Pau Llopis, contrabaix

Aleix Vaqué, flauta

Daniel Souto, oboè

Abel Batlles, clarinet

Maria José Rielo, fagot

Miquel Villalba, piano i direcció

Manuel Blancafort (1897-1987)

Sis peces per a piano:

Record (1915)

Tema campanyart (1917)

Paraules de queixa (1917)

Consolació (1918)

Cançó de la canalla (1916)

Cançoneta per adormir (1918)

Tres peces per a violí i piano:

Per a l'Helena (1917)

Romança de saló (1942)

Pastorel·la (1927)

Quartet en do (1948)

Allegro con brio
Scherzo
Cançó d'Isabel
Finale

Sonatina antiga per a piano, quartet de vent i quintet de corda (1967)

Andante mosso
Affettuoso
Allegretto estrena

Durada del concert: 64 minuts, sense pausa

#patrimonicatalà

Poema

Regal

un poema pot contenir
el sentit total del món.

aquest poema conté
un dibuix fugaç
creat per uns núvols.

la capsa és vermella,
el títol n'és el llaç.

obro mans i ulls.
abandono el text

Eduard Escoffet

El terra i el cel (LaBreu edicions, 2013)

Comentari

La producció musical de Manuel Blancafort (1897-1987) té dues parts. La primera consisteix en obres de petit format –la majoria per a piano sol– i s'estén fins a la meitat de la seva vida, en finalitzar la Guerra Civil. La segona comença a manifestar-se tímidament deu anys abans i inclou peces molt diverses, però una part significativa són obres de format clàssic per a conjunts de cambra i gran orquestra.

La producció musical de la primera etapa ha tingut un difusió considerable. Són les obres que van tenir èxit internacional ara fa cent anys. Avui totes aquestes partitures han estat editades i enregistrades: hi ha dos enregistraments de la integral d'obres per a piano sol. Les plataformes de reproducció musical en línia (*streaming*) en permeten avui una difusió sense precedents.

Les obres de la segona part no han tingut un recorregut semblant. Tot i que la totalitat de les obres orquestrals es van estrenar en vida del compositor, els costos d'interpretar i enregistrar obres amb conjunts instrumentals i l'aïllament econòmic i cultural de l'Espanya de la postguerra van fer que moltes obres de la segona part quedessin sense editar i ni enregistrar. Això ha incidit molt negativament en la seva difusió i aquesta música és molt poc coneguda.

Aquest concert de celebració del 125è aniversari explora la cara oculta de la seva producció musical. Blancafort va començar a escriure música a la seva adolescència, poc després d'entrar a treballar a la fàbrica de rotlles de pianola que regentava el seu pare. Al disset anys, l'estrena d'*Iberia* d'Albéniz i uns festivals de música contemporània de música francesa i russa el van impressionar vivament. Descobria nous horitzons per a una nova música catalana que volia lliure del wagnerisme imperant a la Barcelona de l'època. En paraules seves, *“una música lliure dels excessos contrapuntístics i de cromatismes nebulosos que ofegarien la puresa expressiva de la nostra lírica”*. Quan poc després coneix Mompou (quatre anys més gran que ell), queda impressionat per la seva música i comencen una amistat que enriqueix fortament les personalitats musicals respectives. Coincidien en la inclinació cap a l'estètica impressionista francesa i en les ànsies juvenils per traçar el camí d'una nova música catalana. Es concentra en peces breus per a piano sol. Posteriorment, quan tots dos ja havien triomfat a París amb l'estrena de les seves obres per Ricard Viñes i l'edició de les seves partitures per Senart, apareixen els primers senyals que apunten a una evolució de la música de Blancafort per uns nous camins que obrien la porta a la segona vessant de la seva música. *“Després d'uns deu anys d'una primera etapa, cadascú de nosaltres va anar refermant-se en la seva congènita tendència: la meua apuntava a una música més imaginativa, a valorar més els grans traços constructius que la recerca del refinament del que és breu”*. Sent la necessitat d'ampliar l'univers sonor amb la diversitat tímbrica dels conjunts instrumentals i la gran orquestra. I també la necessitat constructiva d'articular en una peça musical complexa diversos temes musicals en el si de les grans formes clàssiques: la intel·ligència controla l'expressió sentimental.

La primera part de la seva producció musical comença amb obres de piano breus i dotades d'una forta càrrega expressiva i ànsies innovadores. Seguint les tendències de Debussy i Satie, no inclou a les seves partitures les indicacions de compàs i d'armadura. Vol una música clara, delicada i concisa per expressar les impressions de la natura i dels sentiments. Posteriorment adopta posicions més avantguardistes i s'inspira en temàtiques banals i urbanes per sintonitzar amb les idees del París del Groupe des Six, i en particular de Poulenc.

La segona part és presidida per una sòlida voluntat constructiva i aborda les formes musicals clàssiques més exigents, com el quartet de corda, la simfonia i el concert de piano i orquestra. Deixa de militar en les avantguardes musicals: segueix utilitzant com abans les possibilitats expressives i tímbriques de les transgressions harmòniques, però manté sempre una referència a la tonalitat i descarta la música atonal o dodecatònica. Aquest retorn al classicisme va acompanyat de l'allunyament per l'interès en l'anècdota, l'humor i la ironia tan característics de la seva segona joventut i que tants èxits li va aportar. Arriba a la maduresa amb una expressió més intel·lectual i espiritual.

El programa d'aquest concert comença amb sis peces de piano de la primera joventut (*Record, Tema campanyart, Paraules de queixa, Consolació, Cançó de la canalla i Cançoneta per a dormir*) que Blancafort no va incloure en cap dels reculls que es van editar; de manera que no van ser accessibles ni interpretades fins després de la seva mort.

Les segueixen tres peces per a violí i piano que fan una transició de la primera a la segona part de la seva producció musical. *Per a l'Helena* és un peça del 1917 que va dedicar a qui seria la seva esposa, Helena París. *Pastorel·la* és una composició dedicada al violinista Francesc Costa i estrenada per ell mateix el 1932. És un exemple típic del llenguatge volgudament simple i de melodies ben dibuixades característic de Blancafort. La *Romança de saló* és una versió per a violí i piano feta el 1942 a partir del primer moviment de l'obra per a piano sol *Romança, intermedi i marxa* (1940).

El *Quartet de en Do* (1946) és el primer quartet de corda que va escriure i va ser estrenat el 1949 per Eduard Bocquet, Domènec Ponsa, Mateu Valero i Josep Trotta poc després de ser guardonat al Concurso Nacional de Música de Madrid. Si el *Quartet en Do* representa perfectament l'abandonament definitiu del minimalisme que informa les seves primeres obres, la *Sonatina antiga* s'allunya del dogma de joventut segons el qual calia "recomençar", tornar als elements més primitius de l'expressió musical. Escriu Blancafort en les seves notes: "*Composta el 1929 quan, amb Ravel i Stravinsky al capdavant, es va iniciar una mirada al passat per tal de retrobar el camí, i fins i tot en certa manera, l'esperit de les velles formes i renovar-les per a no quedar-se estancat en el romanticisme del poema simfònic i en l'impressionisme, en què el color imperava sobre la forma gairebé ofegant-la. Em vaig proposar sotmetre el caràcter de les meves breus pàgines intuïtives a unes disciplines formals, i aquesta va ser la meua primera incursió en aquell per a mi nou terreny d'una major amplitud de forma, que després m'hauria de portar als concerts per a piano i orquestra, als quartets de corda i a la simfonia*". La primera versió, dedicada a Blanche Selva, la va escriure per a piano sol i la va anomenar *Ombres perennes* com a homenatge –a la manera del *Tombeau* de la música francesa– a Bach i Scarlatti. La *Sonatina antiga* és per a Blancafort –juntament amb l'èxit del *Parc d'atraccions* a París interpretat per Ricard Viñes i l'oferta de publicació de tota la seva obra per Éditions Maurice Senart– la consolidació com a compositor a nivell internacional. La primera versió d'aquesta obra va ser escrita per a piano sol i es va estrenar al XIV Festival de la SMIC l'abril del 1936. Hi havia sis concerts. Al comitè de selecció figuraven músics com Ernest Ansermet i Anton von Webern, i entre els participants, Walter Piston, Benjamin Britten, Béla Bartók, Alban Berg, Albert Roussel i Karol Szymanowski. La versió instrumental d'aquesta obra fou estrenat a Madrid el 1967 per l'Orquesta de Radio Televisión Española, amb José Tordesillas al piano i sota la direcció d'Alberto Blancafort. Aquesta peça s'estrenarà ara a Barcelona amb un conjunt instrumental de solistes (piano, quartet de vent i quintet de corda) tal com fou concebuda per l'autor.

Xavier Calsamiglia i Blancafort

Fundació Manuel Blancafort

Palau de la Música Catalana

Abonaments
a la carta
a partir de
3 concerts!

Mitsuko Uchida
& Mahler Chamber Orchestra

Grigory Sokolov

Missa en Si menor de Bach
amb John Eliot Gardiner

La bella molinera de Schubert
amb Christoph Prégardien

Quartet Casals

La Patètica de Txaikovski
amb Teodor Currentzis

Il ritorno d'Ulisse in patria de Monteverdi

Goyescas de Granados
amb Javier Perianes

... i més de 100 concerts!

Abonaments a la carta fins al 15% de descompte.

Biografies

Miquel Villalba, piano

Format a l'Escolania de Montserrat sota el mestratge del P. Ireneu Segarra i al CSMM de Barcelona, M. Villalba ha estat, a més, deixeble de Claude Helffer a París i del mestre belga Frédéric Gevers, que el considerava un dels pianistes més dotats de la seva generació. En la seva brillant trajectòria acadèmica cal destacar els premis d'honor de piano i d'acompanyament. Ha guanyat, també, nombrosos premis en concursos nacionals i internacionals de piano i ha estat guardonat amb el Premi de l'Associació Catalana de Compositors i el Premi Generalitat de Catalunya.

Pianista de gran versatilitat, el seu repertori abasta des del Renaixement fins als nostres dies, i el seu suport a la música actual li ha valgut nombroses dedicatòries d'obres contemporànies.

Ha enregistrat una vintena de discos, entre els quals cal destacar la integral pianística de Manuel Blancafort (Naxos) i de Francesc Civil (Ficta), un disc amb obres de Robert Gerhard (Ficta), així com les *Variacions Goldberg* de Bach (Aglae).

Quartet Gerhard

El Quartet Gerhard va néixer l'any 2010 i des de ben aviat fou considerat un dels grups amb més identitat i projecció a nivell internacional.

El Quartet Gerhard ha demostrat, més enllà de tota l'expectativa, com el talent i la perseverança condueixen a l'èxit. El seu treball impecable, particularment en el so, afegit a l'objectiu comú de convertir-se en un quartet de corda destacat (alguna cosa més que quatre músics excel·lents tocant junts) n'explica el reconeixement. El seu debut amb la discogràfica Harmonia Mundi International el 2017, amb crítiques excel·lents de mitjans d'arreu del món, el consolida dins del panorama europeu. Així mateix, ha actuat al Musiekgebouw (en el marc de la String Quartet Biennale Amsterdam 2020), Elbphilharmonie d'Hamburg, Festival Radio France de Montpeller, temporada Musikamera a La Fenice de Venècia, Weimar (Kunstfest) i Instituto Arnold Schoenberg de Viena, entre d'altres. A partir de la temporada 2022 és resident al Festival de Torroella de Montgrí i a la Quinzena Musical de Sant Sebastià amb el cicle complet dels *Quartets* de Xostakóvitx.

Les seves interpretacions han estat retransmeses per Catalunya Música, RNE, NDR i SWR, BBC i France Musique.

El Quartet Gerhard està format per:

Lluís Castán Cochs, violí

Judit Bardolet Vilaró, violí

Miquel Jordà Saún, viola

Jesús Miralles Roger, violoncel

Aleix Vaqué, flauta

Inicià els seus estudis musicals al Conservatori de Música de Tarragona amb el professor Robert Sirvent. Més tard finalitzà el grau superior a l'Escola Superior de Música de Catalunya amb el flautista Vicens Prats i un màster en interpretació a la Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst de Stuttgart, amb el flautista Davide Formisano.

Ha estat membre de la Joven Orquesta Nacional de España i ha col·laborat amb l'Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya, Badische Staatskapelle Karlsruhe, Mannheimer Kammerorchester i Staatsorchester de Stuttgart. Ha treballat amb directors com Paul Daniel, Pablo González, Günter Herbig, Lutz Köhler, Salvador Mas, Josep Pons, Gabor Takács-Nagy o Xu Zhong.

Actualment compagina la vessant pedagògica com a professor de flauta i música de cambra al Conservatori Municipal de Música de Vila-seca amb l'activitat interpretativa col·laborant assíduament amb la Real Filharmonía de Galicia i la Banda Municipal de Barcelona.

Daniel Souto, oboè

Nascut a la Corunya, la seva formació ha transcorregut entre Suïssa i França, amb Fabien Thouand al Conservatorio della Svizzera Italiana, Jean-Louis Capezzalii a l'Haute École de Musique de Lausana i Christian Schmitt al Conservatoire d'Estrasburg.

En el panorama orquestral, continuà la formació com academista a la Real Filharmonía de Galicia i l'Orchestra del Teatro alla Scala i, posteriorment, com a *praktikant* a la Berner Symphonieorchester.

Actualment col·labora amb orquestres espanyoles, com l'Orquesta Sinfónica de Galicia i l'Orchestra Simfònica del Liceu, i les europees Sinfonieorchester de Basilea i l'orquestra de l'Irish National Opera, en les quals actua habitualment com a oboè solista convidat.

També és rellevant el seu interès per la música de cambra. Ha participat en diverses formacions cambrístiques, especialment quintet de vent. Daniel Souto és fundador del Quintet InVento.

Abel Batlles, clarinet

Nascut a Caldes de Montbui (1994), va iniciar els seus estudis musicals a l'EMM Joan Valls amb el clarinetista Toni Galán. Després de passar pel Conservatori Josep Maria Ruera de Granollers amb el professor Gener Salicrú, va accedir a l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), on va estudiar interpretació amb Xavier Castillo. Ha rebut classes magistrals de Yehuda Gilad, Harri Mäki, Aart Rozeboom, Venancio Rius i Oskar Espina, i l'estiu del 2018 va participar a l'edició de la Soloist Academy a Suïssa, on va rebre classes de Pascal Moraguès, Dmitry Rasul-Kareyev i Michel Westphal.

També ha guanyat el Premi Jove Talent del V Concurs Internacional de Clarinet Allegro (la Vall d'Uixó) i el primer premi de l'XI Concurs de Música de Cambra Higini Anglès de Reus amb el Metropolitan Clarinet Quartet. Des del 2014 col·labora habitualment amb l'Orquestra Simfònica del Vallès, amb la qual ha ofert més d'un centenar de concerts. També ha col·laborat amb la Banda Municipal de Barcelona, l'*ensemble* BCN216, National Youth Orchestra of the Netherlands, GIORquestra, Orquestra Simfònica de Sant Cugat i Orquestra de Girona.

Amb aquestes orquestres ha tocat al Palau de la Música Catalana, Auditori de Barcelona, Gran Teatre del Liceu i als escenaris i festivals més importants de Catalunya, com el Festival de Peralada, Festival de Torroella de Montgrí, Festival Jardins de Pedralbes i Festival de Música de la Cerdanya. També ha fet concerts arreu d'Espanya, Portugal, França, Bèlgica, Holanda i Abu Dhabi.

Ha compartit escenari amb artistes internacionals, com Juan Diego Flórez, Fazil Say, Michael Feinstein, Jan Lisiecki, Kolja Blacher, Lukas Geniusas, Iwona Sibotka, Katrien Baerts, Karen Vourch, Albert Guinovart i Pepe Romero, i ha treballat amb els directors George Pehlivanian, James Ross, Ernst Van Tiel, Antony Hermus, Ola Rudner, Antoni Ros Marbà, Salvador Brotons, Xavier Puig, Diego Martín-Etxebarria i Ernest Martínez-Izquierdo.

Com a músic polifacètic que és, ha format part de diversos espectacles, com per exemple *Música de conte* del Quintet Mon Art, *Casta diva* de la soprano Begoña Alberdi o *Papageno & CIA* de la Fundació “la Caixa”, que porta quatre temporades de gira per tota la Península.

María José Rielo, fagot

Inicià els seus estudis de fagot al Conservatorio Profesional de Lalín (Galícia), va acabar el grau superior al Conservatori Superior del Liceu i cursà un màster a la Hochschule für Musik und Theater de Munic amb el reconegut professor i fagotista Dag Jensen.

Ha estat membre de moltes orquestres joves, com l'Orquestra Xove da Sinfónica de Galícia, Escuela de Altos Estudios Musicales a Santiago de Compostel·la, Jove Orquestra Nacional de Catalunya (JONC), Joven Orquesta Nacional de España (JONDE), Het Nationaal Jeugdorkest (NJO), Festival Villa Musica Rheinland Pfalz, Orchestral Academy Schleswig Holstein Musik, Gustav Mahler Jugendorchester i és membre de l'acadèmia de l'orquestra Bamberger Symphoniker.

Ha col·laborat amb les orquestres Sächsische Staatskapelle de Dresden, Symphonierchester des Bayerischen Rundfunks, Deutsche Kammerphilharmonie de Bremen, WDR Sinfoniorchester de Colònia, Münchener Kammerorchester, Scottish Chamber Orchestra i Orquestra Mozart, en les quals ha treballat sota batutes prestigioses, com Claudio Abbado, Mariss Jansons, Herbert Blomstedt, Pavo Järvi, Gustavo Dudamel, Christoph Eschenbach, Manfred Honeck, Trevor Pinnock o Jonathan Nott.

Ha ofert gires per Europa, el Japó i la Xina, on ha tocat en prestigioses sales de concerts, com el Musikverein de Viena, Berliner Philharmonie, Het Concertgebouw d'Amsterdam, BBC Proms de Londres, Herkulessaal de Munic, Théâtre des Champs Elysées de París o Suntory Hall de Tòquio.

Becada per la Fundació Universitària Agustí Pedro i Pons i per l'Alexander Humboldt Stiftung, va rebre el primer premi del concurs Premis Extraordinaris del Liceu 2010, que l'acreditava com la millor de la seva promoció. El 2013 aconseguí el tercer premi en la 62a edició del prestigiós concurs ARD International Music Competition celebrat a Munic i el premi BR-Klassik-Onlinepreis com l'actuació més votada de totes les categories.

Com a músic de cambra ha tocat en diferents formacions amb músics de renom, com François Leleux, Dag Jensen, Tabea Zimmermann i Marie-Luise Neunecker, entre d'altres; també forma part del grup de cambra Natalia Ensemble, és artista convidada de l'Ensemble Villa Musica i col·labora habitualment amb la Münchener Kammerorchester com a fagotista principal.

Pau Llopis, contrabaix

Nascut el 1999 a Benicarló (Castelló), va iniciar els seus estudis de contrabaix amb Juan Carlos Chiva i més endavant a l'Escola Superior de Música de Catalunya amb Jonathan Camps. Ha rebut consells dels mestres Thomas Martin, Uxía Martínez, Christoph Rahn, Javier Sapiña o Dmitry Smishlyaev.

Va ser integrant d'orquestres de formació, com la Jove Orquestra de Castelló, Orquestra Simfònica de les Terres de l'Ebre o Jove Orquestra Nacional de Catalunya, i va fer-hi diverses gires nacionals o internacionals, sota la direcció de Pablo Marqués, Manel Valdivieso o Fausto Fungaroli. Col·labora, entre d'altres, amb l'Orquestra Clàssica de Benicarló, Orquestra Simfònica de Peníscola i Orquestra de Cambra de Tortosa. Ha participat en produccions amb l'ODCAT, OBC i Quartet Casals i en l'enregistrament de diverses bandes sonores, com *Luz de mar*, premiada internacionalment.

Ha tocat sota la direcció d'Edmon Colomer, Marzio Conti, Kazushi Ono i Xavier Puig, i amb els solistes Pablo Amorós, Alina Ibrahimova i Evgeny Konnov.

Com a solista ha ofert concerts arreu del país, tot destacant-hi la interpretació de repertori de contrabaix solista, com el *Concert per a contrabaix i orquestra en Fa# menor* de G. Bottessini, la *Sonata Arpeggione* de F. Schubert i el *Concert per a contrabaix i orquestra en Mi major* de K. D. von Dittersdorf.

També et pot interessar...

Petit Palau Cambra

01.02.23 - 20 h

Petit Palau

Cruixent, Liszt i Beethoven

Konstantin Krimmel, baríton

Mandelring Quartett

F. Cruixent: *Post lucem*

Liszt-Reinmann: *Lieder* (selecció)

F. Cruixent: *Metavers I*, per a quartet de corda i baríton

L. van Beethoven: *Quartet en Fa menor, op. 95*, “*Quartetto Serioso*”

Preu: 15 €

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Calaf Grup – Cardoner Grup – Catalonia Hotels & Resorts – Coca-Cola – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Deloitte – Eurofirms Group – FC Barcelona – Fundació Antiques Caixes Catalanes – BBVA – Fundació Caixa d'Enginyers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – La Fageda – Quadris – Saba Infraestructures, S.A. – Scasi Soluciones de Impresión S.L.

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. – Fundació Antoni Serra Santamans – Inclos Interiorisme, S.L. – Veolia Serveis Catalunya S.A.U. – Salvador Viñas Amat

Membres Palau XXI

Mª Dolors i Francesc – Elvira Abril – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Marta Barnes – professor Rafael I. Barraquer Compte – Mariona Carulla Font – Lluís Carulla Font – Carlos Colomer Casellas – Isabel Esteve Cruella – Pere Grau Vacarissas – María José Lavin Guitart – Anna Saura Miarnau – Juan Manuel Soler Pujol – Daniela Turco – Joan Uriach Marsal – M^a. del Carmen Pous Guardia – Josep Colomer Maronas – Joaquim Uriach Torello

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

